

Er flytning af jord en mulighed i Norge, når man har bebygget landbrugsjorden?

Efterhånden som Europas befolkningstal øges, lægges der tilsvarende pres på politikere og lovgivende myndigheder om at omfordele dyrkningsjorden for at gøre plads til nye huse, veje, lufthavne og erhvervsområder. Hvad skal politikerne gøre? Kan jorden udgraves og fjernes, så man på denne måde kan skabe nye marker med tilsvarende jordkvalitet? Og hvem skal betale omkostningerne?

Af Adam O'Toole, (NIBIO, EJP-Soil Norway).

Foto af Oskar Puschmann, NIBIO.

Hvis man bor i et europæisk land med en stor andel af landbrugsjord, lægger man ikke nødvendigvis mærke til en langsom udtørring og ændring af dyrkningsjorden, men i lande med en lille andel af landbrugsjord bliver dette problem mere synligt. Et sådant land er Norge, hvor kun ca. 3 % af arealet kan dyrkes – måske det laveste tal i Europa. Til sammenligning er tallet for Tyskland og Frankrig 33 % og for Italien 22 %. I Norge har denne mangel på fladt landbrugsjord af høj kvalitet givet grobund for tanken om at fjerne de øverste jordlag fra byggepladser og udviklingsområder, og simpelthen genskabe landbrugsjord på områder, hvor jorden er overfladisk eller ufrugtbar, eller hvor der tidligere har ligget skov – men emnet er kontroversielt. Sidste år måtte IKEA opgive en 3 år lang kamp mod norske landmænds fagforeninger og Jordvern Norge om muligheden for at bygge et nyt IKEA varehus på førsteklasses landbrugsjord, som lå tæt på motorvejen. Og dette til trods for, at lokalpolitikere havde givet grønt lys til projektet. Politikerne bød muligheden for nye forretningsmuligheder og nye arbejdspladser velkommen. Tidligere jordflytningsprojekter fra 1980'erne, hvor stejlt skrånede jordstykker blev gjort mere flade og lettere at bearbejde, har vist, at det efter flere årtier er muligt at opnå en fornuftig jordstruktur og ligeledes ydelsesniveau på den jord, som er flyttet. Men de gode resultater afhænger i høj grad af de folk, der skal udføre udgravningen. Disse skal være veluddannede indenfor området og dygtige til at fjerne jord, opbevare det og lægge det omhyggeligt og forsigtigt på det nye sted. Der er stor forskel på at flytte jord i forbindelse med etablering af en vej, og så at flytte jord for at etablere denne som ny landbrugsjord til dyrkning af fødevarer. På trods af nogle gode eksempler er der stadig stærk skepsis i landbrugskredse om fordelene ved at flytte jord, og der er frygt for, at entreprenører vil bruge denne mulighed som et argument for stadig større udnyttelse af landbrugsjorden til udviklingsprojekter.

Politisk dilemma – skal entreprenører have lov til at bygge på god landbrugsjord?

For nyligt fortalte to norske lokalpolitikere, Simon Nordanger fra Senterpartiet og Herman Ekle, som er partiafhængig, i en leder i landets landbrugsavis "Nationen", om den svære beslutning, de stod overfor, da de skulle beslutte, om en entreprenør skulle have tilladelse til at bygge et nyt boligområde på et stykke førsteklasses landbrugsjord eller ej.

Hvis man ser det fra et jordbeskyttelsesperspektiv, så forelå der allerede strenge forpligtelser til entreprenøren. Hvis han fik tilladelse til at bygge, så skulle han sørge for at rekonstruere dobbelt så meget landbrugsjord, som han approprierede til sit byggeprojekt. Til trods herfor var politikerne stadig i tvivl. Kunne man sikre, at ydelsespotentialet og jordkvaliteten på de nyetablerede marker ville være på højde med det i det oprindelige område?

Fotos af Oskar Puschmann, NIBIO.

For at "blødgøre aftalen", udvidede entreprenøren sit tilbud og forpligtede sig til ikke blot at genskabe et dobbelt så stort område landbrugsjord, men han ville også øge den nye jords kvalitet og struktur betragteligt. Forslagene til at opnå dette var:

- Implementering af "best practice" i henhold til dyrkningsteknik.
- Plantning af dækafgrøder samtidig med hovedafgrøderne for at opbygge kulstof i jorden og forbedre jordens struktur.
- Anvende biokul, gødning og kompost for at forbedre jorden og sikre kulstoffbinding i jorden.

På denne måde er det hensigten, at det nye jordområde skal fungere som dræn for atmosfærisk CO₂.

Præcedens for norsk "best practice" i bæredygtig jordforvaltning?

Politikerne besluttede at modtage det udvidede tilbud og godkende byggeprojektet, selv om man erkendte, at nogle ville betragte det som en form for "grønvaskning". I lederen forklarede de to politikere rationale i beslutningen med, at de håber, dette eksempel vil danne præcedens for kommende norske bygge- og udviklingsprojekter, så man inddrager den bedste bæredygtige jordforvaltning i projektaftalen. De håber også, at entreprenører fremover vil være med til at finansiere jordforbedring og nye CO₂ virkningsmidler indenfor landbruget.

Fotos af Oskar Puschmann, NIBIO.